

การวางแผนการปลูกผัก

แบบผสมผสาน

สำนักงานส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร

การปลูกและการดูแลรักษา

1. การเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์

การเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์นั้นต้องคำนึงถึง พันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง เมื่อพืชเจริญเติบโตขึ้นสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ปัญหาเรื่องโรคและแมลงรบกวนน้อย เป็นพันธุ์ที่นิยมบริโภค ที่สำคัญคือจะต้องตรงตามสายพันธุ์

วิธีการเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ดีมีวิธีการสังเกต ดังนี้

1. ควรเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่มีการบรรจุไว้ในถุงอะลูมิเนียม (ฟอยล์) หรือกระป๋องที่ปิดสนิท
2. ดูวันเดือนปีที่ผลิตและวันเดือนปีที่หมดอายุในฉลากด้านข้างกระป๋องหรือซอง
3. มีเปอร์เซ็นต์การงอกสูง
4. ตรงตามพันธุ์
5. ไม่ควรซื้อเมล็ดพันธุ์ที่วางโคนแคด

2. การเตรียมดิน

- 2.1 สำหรับปลูกในภาชนะ ใช้ ดิน : แกลบ : ปุ๋ยหมัก อัตราส่วน 1 : 1 : 1 คลุกให้เข้ากัน รดน้ำเพื่อให้ความชื้น สังเกตได้จากสามารถกำวัสดุปลูกเป็นก้อนได้
- 2.2 สำหรับการปลูกในพื้นที่ว่างหรือในแปลง
  - 2.2.1 พรวนดิน ตากดินทิ้งไว้ประมาณ 7 – 15 วัน
  - 2.2.2 ยกแปลงสูง 4 - 5 นิ้ว กว้าง 1 – 1.20 เมตร ส่วนความยาวตามลักษณะของพื้นที่ ควรอยู่ในแนวทิศเหนือ/ใต้ เพื่อให้ผักได้รับแสงทั่วทั้งแปลง
  - 2.2.3 ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 2 – 3 กก/ตร.ม.

3. การปลูก

- 3.1 การปลูกด้วยเมล็ด 3 วิธี ดังนี้
  - เพาะกล้าก่อนแล้วจึงย้ายปลูก
  - หว่านเมล็ดโดยตรงในแปลงปลูก แล้วถอนแยกทีหลัง
  - ปลูกในหลุมปลูกโดยตรง
- 3.2 การปลูกด้วยส่วนขยายพันธุ์อื่นๆ เช่น กิ่ง ต้น หัว ไหล

4. การดูแลรักษา

- 4.1 การให้น้ำ ต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอทุกระยะการเจริญเติบโต ระวังอย่าให้แฉะ หรือมีน้ำขัง ควรรดน้ำในช่วงเช้า - เย็น ไม่ควรรดตอนแดดจัด

4.2 การให้ปุ๋ย มี 2 ระยะ คือ

- ปุ๋ยรองพื้น ใส่ช่วงเตรียมดิน หรือรองกันหลุมก่อนปลูก ควรเป็นปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก
- ปุ๋ยบำรุง แบ่งใส่ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อกล้าที่ย้ายปลูกตั้งตัวได้แล้ว หลังจากใส่ครั้งแรก 2 – 3 สัปดาห์ จึงใส่ครั้งที่ 2 การใส่ให้โรยบางๆ ระหว่างแถว อย่าให้ปุ๋ยอยู่ชิดต้น เมื่อใส่ปุ๋ยแล้วควรพรวนดินและรดน้ำตามทันที ปุ๋ยที่ใช้กับพืชผัก ได้แก่ ยูเรีย แอมโมเนียมซัลเฟต สำหรับบำรุงต้นและใบ และปุ๋ยสูตร 15 – 15 – 15 และ 12 – 24 – 12 สำหรับเร่งการออกดอกและผล

4.3 การทำค้าง

ผักบางชนิด เช่น ตำลึง บวบ ถั่วฝักยาว ต้องการค้างเพื่อเป็นที่ยึดเกาะ พยุงลำต้น นอกจากนี้ช่วยให้ผลผลิตดี และดูแลรักษาง่ายรูปแบบการทำค้างยังมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ปลูก แต่ที่สำคัญตัวค้างต้องสามารถรับน้ำหนักของผลผลิตและพืช

4.4 การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ทำได้หลายวิธี ดังนี้

- ใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลือง
- ใช้กับดักแสงไฟ
- ใช้สารสกัดจากพืชอื่นๆ
- ใช้สารสกัดจากสะเดา
- ใช้สารสกัดจากพืชอื่นๆ
- ไล่เดือนฝอย
- ใช้สารไพรีทรอยด์
- ปลูกพืชผักร่วมกับพืชที่มีกลิ่นไล่แมลง

4.5 การป้องกันกำจัดเชื้อโรคในผัก

ในช่วงที่ฝนตกชุกอาจเกิดโรคใบจุดหรือโคนเน่าได้ ควรเก็บใบผักหรือต้นที่เป็นโรคทิ้ง และนำไปทำลายนอกแปลง และใช้น้ำปูนใสรดที่แปลง หรือต้นผัก

น้ำปูนใสทำได้โดย ผสมน้ำปูนใส 5 กก. กับน้ำ 20 ลิตร ทิ้งไว้ 1 คืน จากนั้นนำน้ำปูนใสที่ตกตะกอนแล้ว 1 ส่วน ผสมน้ำธรรมดา 5 ส่วนเพื่อนำไปรดผักในแปลง

5. การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวผักควรเก็บในช่วงเช้า จะทำให้ผักสด รสชาติดี สำหรับผักประเภทผลควรเก็บในขณะที่ผลยังไม่แก่จัด จะได้ผลที่มีรสชาติดี และจะทำให้ผลตก หากปล่อยให้คาต้นต่อไปจะออกผลน้อยลง การปลูกผักหลายชนิดผสมผสานกัน ก็จะทำให้มีผักไว้บริโภค หรือจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี โดยใช้ฤดูกาลปลูกและอายุการเก็บเกี่ยวของพืชผักมาเป็นตัววางแผนการปลูก นอกจากนี้การปลูกผักแบบผสมผสานยังช่วยลดการใช้สารเคมีให้น้อยลงได้อีกด้วย

ระบบการปลูกผักแบบผสมผสาน

ควรเลือกพืชผักที่สามารถปลูกได้ตลอดปี และปลูกตามฤดูกาล และผักที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ หน่อโรค และแมลง มาปลูก เพื่อให้มีพืชผักบริโภคได้ตลอดทั้งปี โดยวางแผนการปลูกจากอายุการเก็บเกี่ยวของผักแต่ละชนิด

การเลือกชนิดผัก

ผักชนิดหลัก

คะน้า

กวางตุ้ง

ผักบุ้ง

ผักโขมจีน

ผักสลัด

ฮ่องเต้

หอมแบ่ง

มะเขือยาว

มะเขือเปราะ

ผักชนิดรอง

บร็อคโคลี่

ผักกาดขาว

ผักชี

หอมแบ่ง

ผักกาดหัว

ถั่วฝักยาว

แตงกวา

คื่นฉ่าย

บวบ

ผักชนิดรอง

(พื้นบ้าน)

ผักเชียงดา

ถั่วพู

ผักปรัง

ผักหวานบ้าน

กระเจี๊ยบเขียว

กะเพรา

โหระพา

แมงลัก

ตะไคร้

ปลูกได้ตลอดปี   ปลูกตามฤดูกาล   ปลูกได้ตลอดปี

ผักชนิดหลัก + ผักชนิดรอง + ผักชนิดรอง
(พื้นบ้าน)

ระบบการปลูกผักแบบผสมผสาน

ฤดูกาลที่เหมาะสมและอายุการเก็บเกี่ยวผักบางชนิด

ชนิดผัก/ (อายุเก็บเกี่ยว)	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค
ฮ่องเต้/ (35-45 วัน)												
คะน้า/ (45-55 วัน)												
กวางตุ้ง/ (35-45 วัน)												
ผักบุ้งจีน/ (20-25 วัน)												
ผักโขมจีน/ (30-35 วัน)												
ผักสลัด/ (40-45 วัน)												
มะเขือยาว/ (60-80 วัน)												
ถั่วแขก/ (50-60 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กะหล่ำปลี/ (50-60 วัน)	—	—	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
บร็อกโคลี/ (90-100 วัน)	—	—	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ถั่วฝักยาว/ (45-50 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แตงกวา/ (30-40 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ผักกาดขาว/ (40-50 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ผักกาดหัว/ (40-50 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ผักชี/ (40-50 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คื่นฉ่าย/ (40-45 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
มะเขือเปราะ/ (65-70 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
บวบเหลี่ยม/ (45-60 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แครอท/ (80-100 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หอมแบ่ง/ (45 วัน)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

— ปลูกได้ดี

— ปลูกได้

..... ปลูกได้ต้องใช้พันธุ์เฉพาะ